

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДЛЯ 1-ГО КЛАСУ
ТА
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ**

**ТИЖДЕНЬ 12
ТЕМА ТИЖНЯ:
«ПРИГОДИ КРАПЕЛЬКИ»**

2017

Навчально-методичні матеріали до Модельної навчальної програми для першого класу / За ред. М.Барни, О.Волощенко, Т.Гільберг, О.Гоголь, О.Козак, Н.Пастушенко. – 2017 р.

Рецензенти:

Назаренко Г. А., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник проректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»,

Чепурна Н. М., кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради».

Іванова О. С., учитель початкових класів середньої загальноосвітньої школи № 91 м. Львова, голова методичного об'єднання вчителів початкових класів.

В основу цих «Навчально-методичних матеріалів» покладено Модельну навчальну програму для першого класу, розроблену учасниками проекту «Нова українська школа» під керівництвом Р. Шияна та схвалену ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» для використання в загальноосвітніх навчальних закладах, які працюють у межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти».

У «Навчально-методичних матеріалах» використано ідеї регіональних тренерських груп і вчительських спільнот, що здійснюють пілотування Модельної навчальної програми для 1-го класу.

Жодна частина цієї публікації не може бути відтворена в будь-якому вигляді та будь-якими засобами без попередньої згоди.

Видання здійснено у межах реалізації проекту «*Нова українська школа – точки зростання*».

Просимо надсилати Ваші коментарі та пропозиції до цих матеріалів на електронну адресу new.ukr.school@gmail.com.

ЗМІСТ

Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання:	4
Завдання дванадцятого тижня:	4
Очікувані результати дванадцятого тижня:	4
Де є вода в природі?	9
Узагальнена таблиця	9
Ранкова зустріч «Знайомство з краплиною води».....	11
Утворення рівностей на основі знання про склад числа 9.....	12
Впізнання і називання водойм. Розповідь про водойми рідного краю.	
Вправа «Де живе вода»	12
Робота з текстом	15
Руханка «Струмочок».....	16
Гра «Де сховалась краплина?»	16
Рефлексія	17
Якою буває вода в природі? Як вона мандрує?	18
Узагальнена таблиця	18
Ранкова зустріч	20
Опис води за відповідними ознаками. Гра «Вода буває...»	20
Дослідження властивостей води. Чарівна лабораторія.....	21
Руханка «Краплинки і хмаринки».....	22
Бесіда «Вода – непосида»	22
Рефлексія. Підсумок дня	23
Навіщо потрібна вода? Що станеться, якщо її не буде?.....	24
Узагальнена таблиця	24
Ранкова зустріч	25
Бесіда за змістом почутої інформації з тексту «Вода і твоє здоров'я». В гостях у журналу «Колосок»	25
Сюжетно-рольова гра «Уявна подорож пустелею»	26
Руханка під віршик	29
Підведення підсумків дня	29
Як берегти воду?	30
Узагальнена таблиця	30
Ранкова зустріч	31
Прогнозування наслідків забруднення води або недбайливого ставлення до неї за світлинами «Природа просить допомоги»	31
Бесіда за малюнками «Хто з них дбає про воду?»	32
Вправляння у написанні великої і малої букв «ве».....	33
Руханка «Каченята».....	33
Створення пам'ятки: Збережімо воду!	33
Підведення підсумків заняття	34
Додатки. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ.....	36

Тиждень 12

ТЕМА ТИЖНЯ «ПРИГОДИ КРАПЕЛЬКИ»

4

- Де є вода в природі?
- Якою буває вода в природі? Як вона мандрує?
- Навіщо потрібна вода? Що станеться, якщо її не буде?
- Як берегти воду?

Завдання дванадцятого тижня:

1. Формувати уявлення про розподіл води на Землі.
2. Навчити досліджувати деякі властивості води.
3. Формувати розуміння значення води для рослин, тварин, людини.
4. Виробляти навички економного використання води.
5. Ознайомити учнів з відповідними творами мистецтва та медіа.
6. Формувати здоров'язбережну компетентність.
7. Навчати висловлювати свою думку, активно слухати в умовах усного спілкування, взаємодіяти з однокласниками.
8. Формувати вміння використовувати малюнки, схеми для ілюстрування арифметичних дій (додавання/віднімання).

Очікувані результати дванадцятого тижня:

На кінець тижня учні *знатимуть*:

- назви водойм свого краю;
- властивості води (прозора, без запаху, займає форму посудини, без смаку);
- як «мандрує» вода;
- як економно використовувати воду;
- як дбайливо ставитися до водних багатств;

та вмітимуть:

- пояснити значення води у природі та житті людини;
- досліджувати деякі властивості води;
- розпізнавати за малюнками види водойм свого краю;
- описувати свої враження від почутого, побаченого;
- уважно слухати один одного в умовах безпосереднього спілкування;
- дотримуватися безпечних прийомів праці.

№ з/п	Назва освітньої галузі	Очікувані результати учіння
1	Мовно-літературна	<p>ВЗАЄМОДІЄМО УСНО</p> <p>З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі</p> <p>Обговорює сюжетно-рольову гру, у якій брав участь (як відбувалася гра?, чи отримали задоволення від гри? якщо ні, то що цьому перешкодило)</p> <p>Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось /кимось)</p> <p>Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання</p> <p>Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого висловлення (казка, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось /кимось/)</p> <p>Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо)</p> <p>ЧИТАЄМО</p> <p>прогнозує орієнтовний зміст тексту за заголовком книжки та ілюстраціями</p> <p><i>Малює</i> або <i>добирає</i> ілюстрації до художнього тексту (казка, вірш), <i>створює</i> аплікації, <i>ліпить</i> (напр., персонажів казок тощо)</p> <p>Читає вголос короткі тексти з метою отримання інформації</p> <p>ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО</p> <p>Записує елементарні повідомлення за допомогою умовних позначок для слів-назв предметів, дій, ознак</p> <p>Розгадує та створює ребуси</p> <p>Підписує друкованими літерами своє ім'я та прізвище, назву на власних малюнках, на роботі, виконаній спільно в групі</p> <p>Називає в словах відомі букви</p> <p>Записує під диктування слова з відомими літерами</p> <p>Відтворює графічні знаки за зразком</p> <p>ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА</p> <p>Висловлює свої думки і почуття з приводу простих медіатекстів (мультфільм)</p> <p>Називає учасників спілкування, їхні дії та ознаки дій; робить висновки про настрій, емоції учасників спілкування</p> <p>ДОСЛІДЖУЄМО МОВЛЕННЯ</p> <p>Позначає на письмі м'якість приголосного звука за допомогою м'якого знака (кінець слова, перед твердим приголосним звуком, перед голосним звуком [o]): ЛАНЬ, МАЛЬВА, ЛЬОН)</p> <p>Вправляється у правильній вимові й наголошуванні слів (тематика тижня)</p>
		<p>ДРАМАТИЗУЄМО</p> <p>Використовує голос (тембр, темп, інтонація) і мову тіла (міміку, жести, рухи) для створення образу в процесі сюжетно-рольової гри (наприклад, «Йдемо у похід» тощо)</p> <p>Обговорює сюжетно-рольову гру, у якій брав/брала участь</p>

2	Математична	ЛІЧБА
		Лічить до 9 в прямому і зворотному порядку
		Відтворює в різних видах діяльності ймовірні та фактичні результати лічби об'єктів, що їх оточують (малює, викладає мозаїку, створює аплікацію, співає, складає власні лічилки тощо)
		ЧИСЛА, ДІЇ З ЧИСЛАМИ
		Читає і записує числа (1 - 9) – словами і цифрами
		Утворює числа 2 - 9 прилічуванням одиниці до попереднього і відлічуванням одиниці від наступного до нього числа
		Порівнює числа в межах 9, використовуючи знаки $>$, $<$, $=$
		Знаходить число за даним відношенням "більше на ...", "менше на ..."
		Співвідносить кількість елементів у групі об'єктів навколишнього середовища з відповідним числом і навпаки
		Утворює рівності на основі знання про склад чисел 2 - 9
		Ілюструє додавання та віднімання за допомогою малюнків/схем
		Обирає малюнок /схему для ілюстрування арифметичної дії додавання (віднімання)
		Знаходить суму (додає), різницю (віднімає) зручним для себе способом у межах 9, зокрема й користуючись предметами або засобами, які їх замінюють (наприклад, на пальцях)
		Знаходить помилки у математичних обчисленнях, усуває їх, виконуючи необхідні дії
		ВИМІРЮВАННЯ ВЕЛИЧИН
		Впізнає на циферблаті годинника час ("дев'ята година")
		Будує відрізок заданої довжини (1 - 9 см)
		Вимірює довжину предметів або відрізків (довжиною до 9 см)
		Співвідносить цифру з її зображенням на лінійці, монетах, купюрах, циферблаті годинника
		ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ, ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ
Відтворює досліджувані геометричні форми (вирізає, наклеює, малює, моделює та ін.), використовуючи для цього не лише готові геометричні фігури і тіла, а й упізнані у предметах навколишнього світу		
Встановлює відношення порядку розміщення об'єктів на площині та в просторі (лівише, правіше, вище, нижче тощо), використовуючи математичну лексику		
3	Природнича	Я ПІЗНАЮ ПРИРОДУ
		Вирішує, що він / вона хотів / -ла б дослідити; визначає, які органи чуття знадобляться для обраного дослідження
		Пояснює, навіщо він / вона виконує певні дії, спостерігаючи за природними об'єктами/явищами або експериментуючи з ними
		Передбачає, якого результату досліджень він/ вона очікує
		Розрізняє послідовні дії в спостереженні / експерименті
		Розпізнає найпростіші матеріали, засоби, обладнання, прилади тощо, що їх можна застосувати

		<p>Провадить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди</p> <p>Застосовує за потреби найпростіші матеріали та прилади</p> <p>Описує як вода перетворюється на пару або лід / сніг</p> <p>Розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та експериментування</p> <p>Використовує інформацію, отриману з різних джерел (книги, фільми тощо)</p> <p>Запитує, щоб довідатися більше</p> <p>Добирає відомості / дані з різних джерел інформації</p> <p>Фіксує здобуту інформацію / дані словами, зображеннями, символами, за допомогою цифрових аудіо-, відео-, фотопристроїв</p> <p>Розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та експериментування</p>
		<p>Я У ПРИРОДІ</p> <p>Описує об'єкти природи своєї місцевості за певними ознаками</p> <p>Розпізнає об'єкти довкілля (за кольором, смаком, формою, звуком тощо)</p> <p>Я У РУКОТВОРНОМУ СВІТІ</p> <p>Формулює запитання про все, що цікавить</p>
4	Технологічна	<p>Групує об'єкти, дає назву групі</p> <p>Переводить задачу / проблему з однієї форми в іншу</p> <p>Добирає конструкційні матеріали за їх властивостями для виконання практичної роботи (використання паперу, пластмаси, деревини, металу, пінопласту та інших матеріалів для макетування)</p> <p>Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань.</p> <p>Організовує безпечне робоче місце з допомогою дорослих (використання клею, інструментів та пристосувань із гострими частинами)</p> <p>Демонструє іншим результати власної діяльності</p>
5	Інформатична	<p>Я У СВІТІ ІНФОРМАЦІЇ</p> <p>Досліджує сприйняття інформації різними органами чуття</p> <p>Дає прості відповіді на запитання</p> <p>Читає та пояснює запропоновані прості схеми і / або інформаційні знаки й табло в місцях перебування</p> <p>Відповідає на запитання за даними таблиці, схеми</p> <p>МОЯ ЦИФРОВА ТВОРЧІСТЬ</p> <p>Презентує ідеї та / або результати своєї діяльності за допомогою малюнків, текстів, музики тощо</p> <p>Робить фотографії, знімає відео, фіксує звуки, слухає тексти з альтернативних джерел (аудіокниги)</p> <p>З допомогою інших формулює висновки щодо вирішення / чи невирішення проблеми</p> <p>КОМУНІКАЦІЯ І СПІВПРАЦЯ</p> <p>Користується різними джерелами інформації (книги, альбоми, запитання до друга тощо)</p>

		<p>Передає зміст та порівнює інформацію, отриману з веб-джерел для навчальних потреб</p> <p>Прагне використовувати ІТ з навчальною метою</p> <p>Я І ЦИФРОВІ ПРИСТРОЇ</p> <p>Оцінює переваги цифрових пристроїв для збирання даних</p> <p>Коректно реагує на висловлювання, з яким не погоджується</p> <p>БЕЗПЕКА</p> <p>Описує доцільні дії в разі небезпечної ситуації з водою</p> <p>Визначає коло осіб, які можуть надати допомогу в разі небезпеки</p> <p>Описує приклади діяльності служб допомоги в небезпечних ситуаціях та ідентифікує їх телефони</p> <p>ЗДОРОВ'Я</p> <p>Описує залежність між фізичною активністю та потребою у воді</p> <p>Описує зміни власних емоцій, почуттів, настрою</p>
6	Соціальна і здоров'язбережна	<p>Пояснює важливість впливу питної води на організм</p> <p>Дотримується правил щодо догляду за своїм тілом, одягом, особистими речами</p> <p>ДОБРОБУТ</p> <p>Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри</p> <p>Виконує запропоновану роль у мікрогрупі (команді), погоджуюсь із рішенням команди</p>
7	Громадянська та історична	<p>МОЯ КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА</p> <p>Довідується (з легенд, від старших людей) про походження місцевих назв населених пунктів і географічних об'єктів</p> <p>Я СЕРЕД ЛЮДЕЙ</p> <p>Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших</p> <p>Пояснює, чому потрібно дотримуватися встановлених правил</p> <p>Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших</p>
8	Мистецька	<p>Малює графічними матеріалами, фарбами; добирає формат залежно від задуму</p>
9	Фізкультурна	<p>Застосовує рухливі ігри для розвитку фізичних якостей та під час прогулянок, екскурсій, відпочинку, задовольняючи потребу в руховій та ігровій діяльності</p>

Де є вода в природі?

Узагальнена таблиця

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. «Знайомство з краплиною води»	З увагою сприймає усні репліки вчителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, прохання) й доречно реагує на усну інформацію	2 МОВ 1.1-1
	Вправа «Комплімент краплині»	Ділиться своїми почуттями та емоціями від побаченого.	2 МОВ 1.8-1
II.	Утворення рівностей на основі знання про склад числа 9	Утворює рівності на основі знання про склад числа 9	2 МАО 3.3-3
III.	Впізнавання і називання водойм.	З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників	2 МОВ 1.1-1
	Розповідь про водойми рідного краю.	Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання.	2 СЗО 4.4-6
	Вправа «Де живе вода?»	Проводить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди.	2 ПРО 1.4-1
		Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо)	2 МОВ 1.7-1
		Лічить до 9 в прямому і зворотному порядку	2 МАО 2.1-1
		Порівнює числа в межах 9, використовуючи знаки <, >, =	2 МАО 2.1-3
IV.	Робота з текстом	Сприймає монологічне висловлення й використовує усну інформацію з конкретною метою	2 МОВ 1.1-1
		Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання	2 МОВ 1.2-1
		Малює ілюстрацію до художнього тексту (легенда)	2 МОВ 2.6-1
		Уживає відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби	2 МОВ 1.7-1
		Довідується (з легенд, від старших людей) про походження місцевих назв населених пунктів і географічних об'єктів	2 ГІО 3.3-6

V.	Руханка «Струмочок»	Застосовує рухливі ігри для розвитку фізичних якостей та під час прогулянок, екскурсій, відпочинку, задовольняючи потребу в руховій та ігровій діяльності	2 ФІО 1.3-1
VI	Гра «Де сховалась краплинка?»	Використовує інформацію, отриману з відомих йому та запропонованих іншими джерел (книги, фільми тощо) Представляє інформацію графічно (рисунок, схеми, таблиці)	2 ПРО 2.1-1
VII	Рефлексія.	Розповідає про те, що його/її вразило, схвилювало Описує зміни власних емоцій, почуттів, настрою	2 МОВ 1.6-3 2 СЗО 2.2-8

Де є вода в природі?

I. Ранкова зустріч «Знайомство з краплиною води»

1. Гра «Компліменти»

Запитайте, чи знають діти, що таке «комплімент». Вислухайте їх. За потреби поясніть значення цього слова, наведіть приклади.

Комплімент – це особлива форма похвали, поваги, визнання або захоплення, люб'язності, приємні слова.

Компліменти допомагають встановлювати добрі стосунки з іншими людьми.

11

Учні сідають в коло, беруться за руки. Гру починає учитель. Він обертається до одного з учнів і, дивлячись йому у вічі, говорить кілька добрих слів або хвалить за щось. Учень повинен відповісти: «Дякую, мені дуже приємно!». Потім він дарує комплімент своєму сусідові і так по колу.

Запитайте, що вони відчували. Чи було їм приємно? Чому люди люблять компліменти?

2. Визначення проблем тижня. Вправа «Комплімент краплині»

На дошці малюнки або відео крапельки.

Попросіть учнів сказати крапельці комплімент і поставити запитання: «Про що ви хотіли б запитати краплину?». Вислухайте запитання учнів. Зафіксуйте їх на листках паперу. Конкретизуйте питання (*Де є вода в природі? Якою буває вода в природі? Як мандрує вода? Що станеться, якщо не буде води? Навіщо потрібна вода? Як берегти воду?*). Поясніть, що відповіді на ці питання ми отримуємо упродовж тижня..

II. Утворення рівностей на основі знання про склад числа 9

2.1. Запропонуйте дітям під кожною хмаринкою домалювати стільки крапельок, щоб їх загальна кількість дорівнювала 9 (Додаток 1).

2.2. Утворіть відповідні рівності та запишіть їх..

Матеріали для дітей.
Додаток 1

12

 $\square + \square = 9$	 $\square + \square = 9$
 $\square + \square = 9$	 $\square + \square = 9$

III. Впізнавання і називання водойм. Розповідь про водойми рідного краю. Вправа «Де живе вода»

3.1. Об'єднайте учнів у пари. Розставте на столі картинки, фотографії, малюнки з водними об'єктами (**море, річка, озеро, океан, криниця, ставок, джерело, струмок, болото** тощо (Додаток 2)). Запропонуйте кожній групі вибрати ту картинку, яка найбільше сподобалася і розповісти про неї. Запитайте, чи доводилося їм бачити такі краєвиди у природі. Де саме? Картинку учні прикріплюють на дошці під відповідним словом (на дошці будиночки з надписами).

Матеріали для дітей.
Додаток 2. Де живе вода?

КРИНИЦЯ

МОРЕ

РІЧКА

ОЗЕРО

СТАВОК

ОКЕАН

ДЖЕРЕЛО

СТРУМОК

БОЛОТО

МОРЕ

РІЧКА

ОЗЕРО

ОКЕАН

КРИНИЦЯ

СТАВОК

ДЖЕРЕЛО

СТРУМОК

БОЛОТО

Попросіть учнів, використовуючи малюнки, прикріплені на дошці, узагальнити інформацію і відповісти на питання «Де живе вода?»

3.2. Узагальніть інформацію.

Вода займає більшу частину землі. Це можна побачити, якщо поглянути на глобус. На ньому переважає блакитний колір. Ним позначають водні простори океанів і морів. На суходолі вода міститься у річках, озерах, ставках і джерелах. У ґрунті також є вода. Під поверхнею землі ховаються підземні води. Тіла тварин і людей, рослини також частково складаються із води.

3.3. Поцікавтеся, чи були діти на річці, озері чи на морі. Попросіть їх розказати про свої враження. Що їм особливо сподобалося. Запропонуйте їм намалювати якусь водойму.

3.4. Полічіть будиночки, у яких «живе» вода? Спробуйте полічити у зворотному порядку.

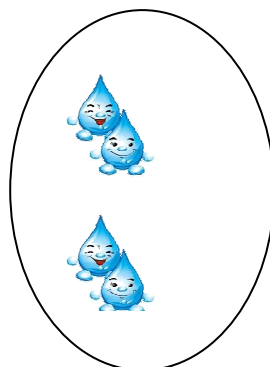
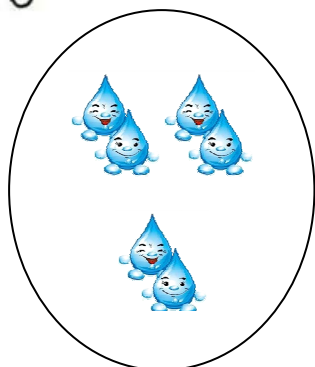
3.5. Порівняння чисел в межах 9 з використанням відповідних знаків. Вправа «Веселі краплини. Де їх більше?».

Запропонуйте дітям розглянути малюнки і описати життєву ситуацію математичного змісту: маленькі краплинки випали з хмарки на землю і утворили калюжки. Порахуйте краплинки в кожній калюжці. Порівняйте їх кількість. Відповідну рівність /нерівність запишіть у спеціально відведеному для цього місці (Додаток 3).

(Вправу можна провести кілька разів, змінюючи умову).

Матеріали для дітей. Додаток 3

--	--	--

IV. Робота з текстом

Запитайте дітей, які моря омивають Україну (Чорне і Азовське), як називаються головні ріки України (Всього на території України 70 тис. річок). Які вони знають озера?

Поцікавтеся, чи знають діти якісь легенди або перекази про походження назви річки/озера/моря.

Прочитайте легенду про походження назви річки Дністер.

ДНІСТЕР

Колись у давнину тут, де тече Дністер, плюскотів маленький струмочок, а вздовж нього подекуди жили люди. Були поміж них мисливці й хлібороби. Вели вони свій незвичайний календар. Кожен день позначали на піску, що був на березі струмка, мітками. Що не день, то нова мітка. За ними люди знали, скільки днів залишилося, наприклад, до весни.

Але одного разу струмок розлився. Коли вранці вода спала, вийшли люди на берег, а позначок немає.

— Хто дні стер? – бідкалися люди.

— Та хто? Струмок дні стер.

— З того часу почали називати струмок, який дні стер, – Дністер.

Тепер це вже не струмок, а велика річка. А початок бере вона аж у Карпатах із-під могутнього дуба, де вода б'є догори водограєм.

Запитайте, чи сподобалась їм розповідь. Запропонуйте намалювати ілюстрацію до легенди.

V. Руханка «Струмочок»

Учні розбиваються на пари, беруться за руки. Пари шикуються одна за одною. Вибирається один ведучий, який стає в кінець колони. Діти піднімають вгору зімкнуті руки, грає весела музика, а ведучий входить в утворений «тунель». Проходячи повз дітей, він вибирає одного і стає з ним на початок колони (струмочка). Учень, який залишився без пари, стає ведучим. Він біжить в початок колони і повторює дії попереднього гравця.

VI. Гра «Де сховалась краплина?»

16

Прикріпіть на дошці картинки, на яких зображено **хмару, дощ, річку, веселку, росу, озеро, бурульку, сніжинку, іній** (Додаток 4). На окремих картках надрукуйте загадки і слова-відгадки. Запропонуйте дітям витягнути собі по одній картці, на якій є загадка.

Матеріали для дітей.
Додаток 4. Де сховалась краплина?

СНІЖИНКА

ХМАРКА

ДОЩИК

РОСА

ВЕСЕЛКА

РІЧКА

БУРУЛЬКА

ІНІЙ

ОЗЕРО

Завдання: прочитати загадку і прикріпити картку під картинкою, яка є відгадкою. Розпізнати слово-відгадку і також прикріпити під відповідною картинкою (Додаток 5).

Матеріали для дітей.
Додаток 5. Відгадай загадку

Крила розпустила і сонечко закрила. (*Хмара*)

Коли немає – чекають, а коли прийду – тікають. (*Дош*)

Не кінь, а біжить, не ліс, а шумить. (*Річка*)

Від села аж до річки різнокольорові стрічки,
Хтось розвісив їх аж сім, з ними весело усім. (*Веселка*)

Намистиночки малі ніч згубила у траві.
Вранці сонечко встало намистиночки забрало. (*Роса*)

Хтось у лісі серед трав кругле дзеркало поклав,
Можна в дзеркало дивитись, можна і води напитись. (*Озеро*)

Попід дах серед зими всілись білі кажани
І донизу головою продрімали до весни. (*Бурульки*)

Наче срібні зірочки білосніжні квіточки
Із зимової хмаринки до землі летять... (*Сніжинки*).

Взимку у садах на вітах
Заіскрилися білі квіти,
Хто цей диво-садівник,
Що зробив такий квітник? (*Іній*)

VII. Рефлексія

Запитайте дітей, чи цікавим був день. Що найбільше сподобалося? Що стривожило? Підсумуйте думки дітей, які були висловлені в останній вправі. Зробіть висновок про те, де вода є у природі.

Запропонуйте дітям поспілкуватися вдома з батьками про те, на яких водоймах вони відпочивали. Попросіть їх принести на наступний день фотокартки з місць відпочинку біля водойм для створення галереї..

Якою буває вода в природі? Як вона мандрує?

Узагальнена таблиця

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I	Ранкова зустріч	З увагою сприймає усні репліки вчителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, прохання) й доречно реагує на усну інформацію Записує під диктування слова з відомими літерами	2 МОВ 1.1-1 2 МОВ 3.1-4
	Створення і заповнення фотогалереї	Демонструє іншим результати власної діяльності	2 ТЕО 1.5-1
II	Опис води за відповідними ознаками. Гра «Вода буває...»	Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо)	2 МОВ 1.7– 1
		Провадить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди	2 ПРО 1.4-1
		Розпізнає об'єкти довкілля (за кольором, смаком, формою, звуком тощо)	2 ПРО 4.3-1
		Відтворює в різних видах діяльності фактичні результати лічби об'єктів, що їх оточують (створює аплікацію)	2 МАО 3.1-4
		Створює аплікацію	2 МИО 1.1-5
III	Дослідження властивостей води. Чарівна лабораторія	Проводить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди.	2 ПРО 1.4-1
		Застосовує за потреби найпростіші матеріали та прилади	2 ПРО 1.4-2
		Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого.	2 МОВ 1.8 -1
		Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо)	2 МОВ 1.7-1
		Проводить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди; застосовує за потреби найпростіші засоби й обладнання	2 ПРО 1.4-1
IV	Руханка «Краплинки і хмаринки»	Застосовує рухливі ігри для розвитку фізичних якостей та під час прогулянок, екскурсій, відпочинку, задовольняючи потребу в руховій та ігровій діяльності	2 ФІО 1.3-2

V	Бесіда «Вода – непосида»	Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось /кимось/) Використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації; Фіксує здобуту інформацію / дані словами, зображеннями, символами Встановлює відношення порядку розміщення об'єктів на площині та в просторі (вліво, вправо, вгору, вниз тощо), використовуючи математичну лексику; Знаходить суму (додає), різницю (віднімає) зручним для себе способом у межах 9, зокрема й користуючись предметами або засобами, які їх замінюють (наприклад, на пальцях)	2 МОВ 1.1-2 2 МОВ 1.2-2 2 ПРО 2.2-1 2 МАО 4.1-1 2 МАО 3.3-2
VI	Рефлексія	Розповідає про те, що його/її вразило, схвилювало	2 МОВ 1.6-3

Як мандрує вода?

20

I. Ранкова зустріч

1. Запитайте дітей під час ранкової зустрічі, чи люблять вони мандрувати. Запропонуйте кільком учням розповісти про якусь свою мандрівку з батьками, показати фото краєвидів місцевостей, які вони відвідували. Обговоріть з ними, чому люди люблять мандри. Створіть фотогалерею «Ми мандруємо»

У підсумку скажіть, що *вода також любить мандрувати і що сьогодні ви будете досліджувати, як вона це робить.*

2. Учитель пропонує учням прочитати дві строфи вірша Лесі Вознюк «Непосида» і відгадати, яке слово заховалося за смайликом. Пропонує записати це слово у зошит.

Непосидливій
Любо плинути у річці,
Гомоніти у струмочку
Відпочити у ставочку.

А як сонечко пришкварить,
Непосида небом марить,
Щоб хмаринкою за вітром
Мандрувати понад світом
Л.Вознюк

Запропонуйте учням пригадати прислів'я, загадки, пісні чи вірші про воду? Послухайте їх.

II. Опис води за відповідними ознаками. Гра «Вода буває...»

Утворіть декілька груп учнів. Попросіть у групі обговорити, якою може бути вода за певними ознаками. Групи по черзі озвучують слова, які характеризують воду (*прозора, холодна, джерельна, дощова, живильна, каламутна, питна, смачна, чиста, кринична тощо*). Попросіть дітей пояснити, як вони це розуміють. Запишіть ці слова на дошці. За правильну відповідь кожна група отримує паперову краплинку (Додаток б).

Матеріали для дітей. Додаток 6. Краплинка.

Попросіть дітей назвати кількість отриманих паперових краплинок. Визначте переможця гри.

Запропонуйте групі створити аплікацію з отриманих паперових краплинок. Зробіть виставку аплікацій.

III. Дослідження властивостей води. Чарівна лабораторія

Дослід 1. Дайте дітям два стаканчики, один – з водою, інший – порожній. Запропонуйте акуратно перелити воду з одного стаканчика в інший. Запитайте, чи ллється вода? Чому? (*Тому, що вона рідка.*). Запитайте, що було б, якби вода не була рідкою. (*Якби вона не була рідкою, вона не змогла б текти в річках і потічках, не текла б з крана.*)

Підсумуйте: Оскільки вода рідка і може текти, тому її називають **рідиною**.

Запропонуйте учням налити воду у блюдце чи іншу посудину. Запитайте, якої форми набула вода?

Підведіть учнів до висновку, що вода **текуча і займає форму** посудини, у яку її наливають.

Дослід 2. Запропонуйте дітям спробувати воду через соломинку. Запитайте, який у неї смак? Для порівняння дайте дітям спробувати, наприклад, сік. Поміркуйте з дітьми, чому, коли людина хоче пити, то із задоволенням п'є воду і каже: «Яка смачна вода!», хоча насправді її смаку не відчуває.

Дослід 3. Запропонуйте дітям понюхати воду. Запитайте, чи має вода запах? Вислухайте відповіді учнів. Підведіть їх до висновку, що чиста вода **не має запаху**.

Дослід 4. Приготуйте дві склянки, одну – з водою, іншу – з молоком (соком, чаєм). Запропонуйте опустити ложку в стакан з водою, іншу – в стакан з молоком. Запитайте, що вони помітили.

Діти висловлюють свої думки (*У склянці з молоком ложечки не видно, а в склянці з водою її добре видно.*) Учні формулюють ще одну властивість води: **чиста вода прозора.**

Разом з учнями опишіть властивості води, які дослідили: *вода – рідина, яка не має власної форми, вона набуває форму посудини, у яку її наливають. Вода безбарвна, без смаку і запаху.*

Запитайте учнів, які органи чуття допомогли їм визначити ці властивості води (*ніс, язик, очі*).

IV. Руханка «Краплинки і хмаринки»

На підлозі розкладені обручі. Це хмаринки. Всі діти – це краплинки. Поки звучить музика, діти вільно переміщуються по класу. Як тільки музика зупиниться, кожна «крапелька» повинна зайняти будь-яку «хмаринку». «Краплинка», якій не вистачило «Хмарки» або вона не встигла знайти місце у хмаринці, «випаровується» (вибуває з гри). Гра проводиться 2-3 рази.

V. Бесіда «Вода – непосида»

5.1. Прочитайте учням вірш. Запропонуйте їм поміркувати над тим, чому воду називають непосидою? Заохочуйте дітей висловлювати свої думки.

З роси, з морів, річок і плес
Вода, як перейде у пару,
Одразу ж лине до небес,
Щоб утворити в небі хмари
І впасти з хмар на ниви
Як сніг, як град, як злива.
Знов перейти у пару
І повернутись в хмару,
І впасти з хмар на ниви
Як сніг, як град, як злива.
Цей шлях, що вона робить,
І зветься колообіг.

5.2. Розгляньте малюнок і обговоріть, як «мандрує» вода в природі (Додаток 7).

Матеріали для дітей.

Додаток 7. Як «мандрує» вода в природі.

5.3. Запропонуйте учням позначити напрям руху води за допомогою стрілок.

5.4. Встановіть відношення порядку розміщення об'єктів на площини:

- Що розміщено зліва від Сонця?
- Що розміщено над горою? Що - перед горою? Що - на її вершині?
- Які хмарки розміщені вище: білі чи сині?

5.5. Запропонуйте дітям обчислити кругові вирази (Додаток 8):

Матеріали для дітей.

Додаток 8.

$$9 - 3$$

$$4 + 1$$

$$8 - 7$$

$$5 + 4$$

$$1 + 3$$

$$6 + 2$$

VI. Рефлексія. Підсумок дня

Учні розповідають про те, що їх вразило, схвилювало, що вони дізналися про воду.

Навіщо потрібна вода? Що станеться, якщо її не буде?

Узагальнена таблиця

24

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	
			Індекс конкретного очікуваного результату
I	Ранкова зустріч	З увагою сприймає усні репліки вчителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, прохання) й доречно реагує на усну інформацію	2 МОВ 1.1-1
		Демонструє іншим результати власної діяльності	2 ТЕО 1.5-1
II	Бесіда за змістом почутої інформації з тексту «Вода і твоє здоров'я». В гостях у журналу «Колосок»	Сприймає монологічне висловлювання (художній опис).	2 МОВ 1.1-2
		Відповідає на запитання до усного повідомлення	2 МОВ 1.2-1
		Уживає відповідну до ситуації спілкування лексику	2 МОВ 1.7-1
		Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання.	2 СЗО 4.4-6
		Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого.	2 МОВ 1.8-1
		Спілкується з учителями, однокласниками	2СЗО 4.4-1
III	Сюжетно-рольова гра «Уявна подорож пустелею»	Ілюструє додавання та віднімання за допомогою малюнків /схем	2 МАО 2.2
		Пояснює важливість впливу питної води на організм	2 СЗО 3.3-2
		Обговорює сюжетно-рольову гру, у якій брав/брала участь	2 МОВ 2.5-6
IV	Руханка	Співвідносить зображення / описи об'єктів та явищ живої і неживої природи з відомими їм / їй із довкілля або інших джерел об'єктами та явищами	2 ПРО 4.1-1
		Встановлює відношення порядку розміщення об'єктів на площині (лівіше, правіше, вище, нижче тощо), використовуючи математичну лексику	2 МАО 4.1-1
V	Підведення підсумків дня	Застосовує рухливі ігри для розвитку фізичних якостей та під час прогулянок, екскурсій, відпочинку, задовольняючи потребу в руховій та ігровій діяльності.	2 ФІО 1.3-1
		Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого	2 МОВ 1.8-1

Навіщо потрібна вода? Що станеться, якщо її не буде?

I. Ранкова зустріч

Привітайтеся з учнями. Запропонуйте їм побажати один одному щось приємне. Прочитайте строфу з вірша Любові Голоти «З роси і з води»:

З роси й води! – бажаємо ми людям –
усім, кого шануємо і любим.
З роси й води! – бажаємо народу,
який цінує й береже природу.

25

Запитайте дітей, як вони розуміють побажання “з води і з роси” (*Уживається як побажання удачі, щастя, благополуччя*).

Таким чином підведіть дітей до висновку про величезне значення води в житті людини і повідомте їм питання дня: *Навіщо потрібна вода? Що станеться, якщо її не буде?*

II. Бесіда за змістом почутої інформації з тексту «Вода і твоє здоров'я». В гостях у журналу «Колосок»

2.1. Розкажіть дітям, що в Україні видається цікавий журнал для дітей «Колосок» і що сьогодні ми побуваємо в гостях у цього журналу. Зокрема, послухаємо розповідь головного редактора цього журналу «Вода і твоє здоров'я».

Чи знаєш ти, що більша частина організму людини – це вода? Якщо твоя маса 30 кг, то з них вода складає 18 кг, тобто в тобі – три відра води! У дитячому організмі води більше, ніж у дорослому. Саме тому для росту і поділу клітин твого організму обов'язково треба пити воду. Якщо ти вживаєш достатньо води і мікроелементів, твій мозок працює краще. Кмітливість і здатність до навчання залежать від споживаної води. Не зловживай „кольоровою” водою з хімікатами. Вживай компоти із сухофруктів, трав'яні чаї, ягідні морси. Але пам'ятай: звичайна питна вода найкорисніша, вона забезпечує здоровий ріст і активний розвиток твого організму. Коли ти бігаєш на вулиці, активно рухаєшся на уроках фізкультури або займаєшся спортом, потреба у воді збільшується. Мама знає про це і дає тобі на прогулянку або у спортшколу пляшечку води. Як ти гадаєш, чи можна вимити гору брудного посуду у склянці води? Звичайно, ні! Але якщо ти мало п'єш, то чиниш саме так. Вода очищає твій організм не лише зовні, але й зсередини. У спекотну пору року пий більше води, ніж зазвичай. Зневоднення організму небезпечно для здоров'я кожного, особливо – для дітей.

Дарія Біда

Обговоріть з дітьми почуту інформацію. Поставте запитання:

- Яка інформація з цього тексту була для вас новою?
- На що ви тепер звертатимете особливу увагу у повсякденному житті?
- Чому вода така важлива для організму людини?

2.2. Запропонуйте учням ознайомитися з цікавими фактами про воду з цього ж журналу http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2013/01/gazeta_voda_10n1.pdf. Можна показати цю гарно ілюстровану сторінку на екрані або скріншот.

Цікаві факти про воду

Дихаючи, ти втрачаєш склянку води за добу.

Людина може прожити декілька тижнів без їжі і лише декілька днів без води.

Гаряча вода замерзає швидше, ніж холодна.

Вода – чудовий розчинник.

Якби можна було зібрати розчинене в океані золото і поділити його порівну між жителями Землі, то кожен отримав би 3 кг.

Є тварини, які використовують тільки воду, що утворюється усередині їхнього організму. Проте людям цієї води недостатньо, і ми змушені споживати її додатково.

Скільки води тобі потрібно на день?

Це легко визначити. Дітям необхідно вживати 100 г води на 1 кг маси.

Якщо твоя маса 20 кг, тобі потрібно випити 2 л води. Ця вода вміщається у 9 – 10 склянках, залежно від їх місткості.

Запитайте дітей, що із почутого їх здивувало?

2.3. Запропонуйте дітям проілюструвати дії додавання/віднімання за допомогою малюнків/схем

Озвучте дітям життєві ситуації математичного змісту:

2.3.1. Іринка до обіду випила 4 склянки води, а після обіду – 5 склянок. Яку дію треба виконати, щоб довідатися, скільки склянок води випила Іринка впродовж дня? Проілюструйте цю дію за допомогою схеми.

2.3.2. Як відомо, дитині за день треба випити 9 склянок води. Андрійко у першій половині дня випив 5 склянок води. Якою дією треба довідатися, скільки склянок води залишилося випити хлопчикові у другій половині дня? Проілюструйте цю дію за допомогою малюнка.

2.3.3. Щодня доросла людина випиває 3 літри води. Яку дію треба виконати, щоб довідатися, скільки води вона вип'є за два дні? Проілюструйте цю дію за допомогою схеми/малюнка.

III. Сюжетно-рольова гра «Уявна подорож пустелею»

3.1. Що станеться, якщо на Землі раптово зникне вся вода?

Розкладіть на столі малюнки різних об'єктів живої природи. Попросіть обрати малюнки з тими об'єктами, які, на їхню думку, зникнуть, якщо на планеті не буде води.

Якщо діти виявлять бажання, то можуть намалювати нашу планету, на якій відсутня вода. Нехай діти представлять результати своєї праці.

Після обговорення підсумуйте, що без води планета перетвориться на величезну піщану пустелю.

3.2. Що я візьму з собою в пустелю?

Попросіть дітей називати речі, які вони візьмуть з собою у подорож пустелею. Попросіть їх пояснити, чому вони обрали саме ці речі. Запитайте, чому людина не може обійтися без води. *(Вода необхідна всім органам для того, щоб повноцінно виконувати свою роботу. Людський організм на 70% складається з води і саме вода виконує життєво важливі функції. Вода сприяє виведенню токсинів з організму, утилізації продуктів розпаду, відповідає за нормальну температуру тіла).*

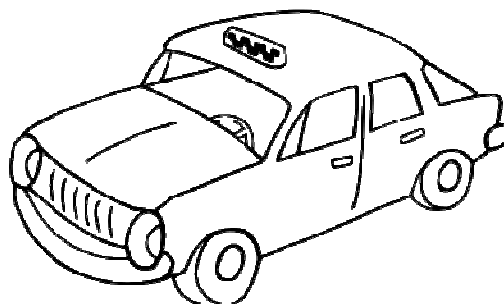
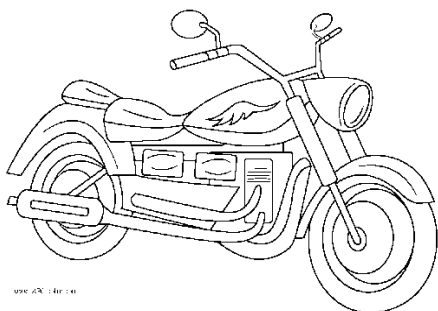
3.3. Запитайте дітей, яким транспортом найзручніше переміщуватися пустелею?

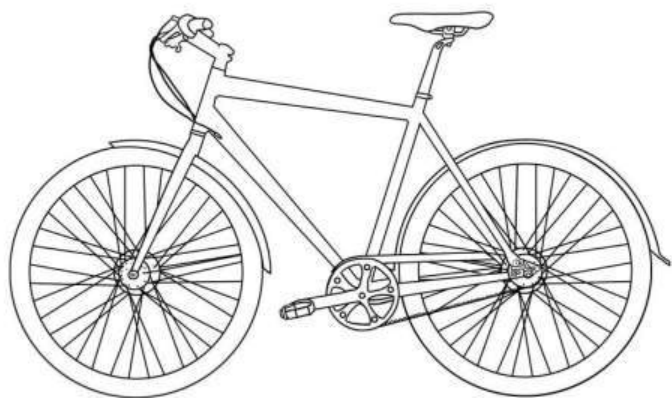
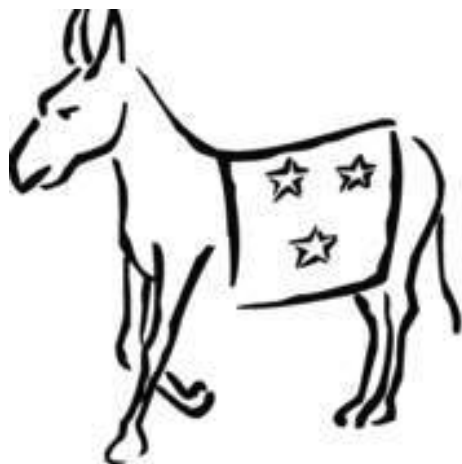
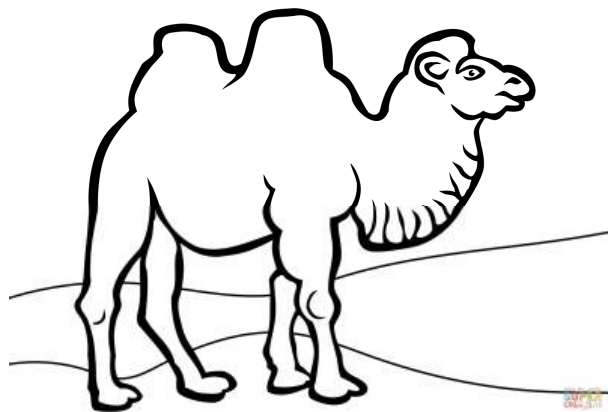
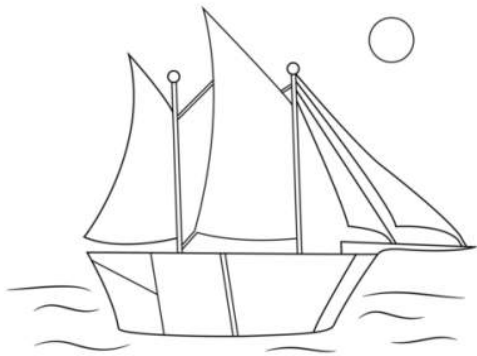
Запропонуйте дітям розглянути малюнки, на яких зображено різні транспортні засоби, та вибрати той, який, на їх думку, є найзручнішим для пересування пустелею (Додаток 9).

Матеріали для дітей.

Додаток 9.

Запитайте учнів, де живуть верблюди, для чого їм горби. Розкажіть дітям, що верблюд може випити за один раз до 200 літрів води, а потім зробити трижневий перехід під палючим сонцем без водопоїв. Деякі верблюди проходили за 800 кілометрів без води.

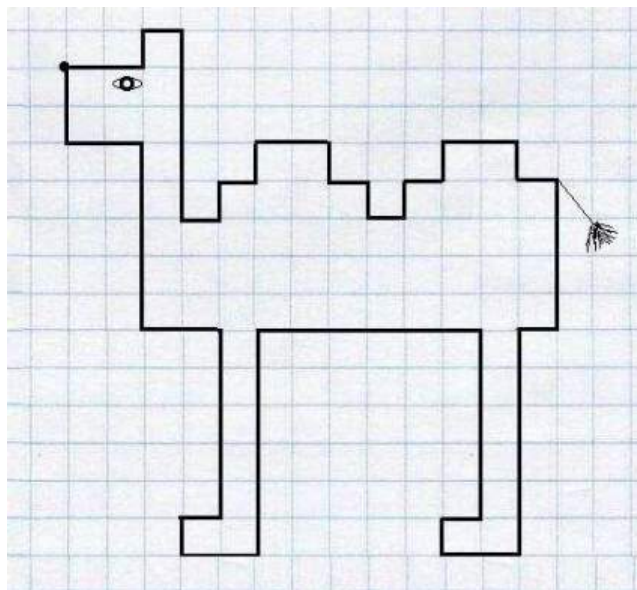
3.3.1. Допоможіть учням відтворити образ найзручнішого транспортного засобу для пересування пустелею. Вправа «Графічний диктант».

Відрахуйте 3 клітинки зверху і 3 клітинки зліва. Поставте точку. Продовжуйте «рухатися» за вказаним напрямом, позначаючи кожний крок лінією (Додаток 10).

Матеріали для дітей.
Додаток 10. Вправа «Графічний диктант».

2 →	1 ↑	1 →	5 ↓	1 →	1 ↑
1 →	1 ↑	2 →	1 ↓	1 →	1 ↓
1 →	1 ↑	1 →	1 ↑	2 →	1 ↓
1 →	4 ↓	1 ←	6 ↓	2 ←	1 ↑
1 →	5 ↑	6 ←	6 ↓	2 ←	1 ↑
1 →	5 ↑	2 ←	5 ↑	2 ←	2 ↑

Джерело: <https://goo.gl/tyKsXF>

3.4. Запропонуйте дітям пограти у сюжетно-рольову гру «Уявна подорож пустелею».

IV. Руханка під віршик

Верблюди дитинчат на полянку
На зарядку вивів зранку.
Всім сказав: – Шикуйтесь, струнко!
Сам присів й піднявся хутко.
Верблюденята повторили:
Встали – сіли, встали – сіли.
Дитинчата роблять вправи:
Ногу вліво, ногу вправо.
Нахилились, піднялись,
Потім добре потяглись.
Верблюденята відпочили
І за парти дружно сіли.

V. Підведення підсумків дня

Запитайте дітей, що корисного вони дізналися, про що вони хотіли б розказати своїм батькам. Учні розповідають про те, що їх вразило, схвилювало.

Як берегти воду?

Узагальнена таблиця

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I	Ранкова зустріч.	З увагою сприймає усні репліки вчителя й однокласників, доречно реагує на усну інформацію	2 МОВ 1.1-1
	Бесіда на тему «Крапля камінь точить»	Уживає відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо)	2 МОВ 1.7-1
II	Прогнозування наслідків забруднення води або недбайливого ставлення до неї за світлинами	Сприймає монологічне висловлення й використовує усну інформацію з конкретною метою	2 МОВ 1.1-2
	«Природа просить допомоги»	Вступає в діалог, підтримує його	2 МОВ 1.6-1
		З допомогою інших формулює висновки щодо вирішення / чи невирішення проблеми;	2 ІФО 2.5-3
		Висловлює свої думки і почуття з приводу простих медіатекстів (фотографій)	2 МОВ 4.1-1
		Використовує інформацію, отриману з різних джерел (книги, фільми тощо)	2 ПРО 1.4-1
III	Бесіда за малюнками «Хто з них дбає про воду?»	Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби	2 МОВ 1.7-1
		Використовує інформацію, отриману з різних джерел (малюнки, фото)	
IV	Вправління у написанні великої і малої букв «ве»	Позначає звук [в] буквою на письмі	2МОВ 4.1-4
V	Руханка «Каченята»	Застосовує рухливі ігри для розвитку фізичних якостей та під час прогулянок, екскурсій, відпочинку, задовольняючи потребу в руховій та ігровій діяльності	2 ФІО 1.3-1
VI	Створення пам'ятки: «Збережімо воду!»	Пояснює (створює) правила раціонального використання природних ресурсів (наприклад, збереження водних ресурсів)	2 СЗО 1.4-7
		Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання	2 СЗО 4.4-1
VII	Підведення підсумків заняття	Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого	2 МОВ 1.8-1

Як берегти воду?

I. Ранкова зустріч

Запропонуйте учням об'єднатися в групи і обговорити прислів'я «Крапля камінь точить». Що означає цей вислів? Попросіть їх представити результати обговорення.

Наведіть приклади з власного життя / з побаченого / почутого, як краплина стала для когось порятунком.

Допоможіть дітям зробити узагальнення: «Крапля води має велике значення».

31

II. Прогнозування наслідків забруднення води або недбайливого ставлення до неї за світлинами «Природа просить допомоги»

Запропонуйте дітям розглянути виставку світлин «Природа просить допомоги» (Додаток 11) і з'ясувати, які наслідки можуть бути, якщо будемо забруднювати навколишнє середовище.

Матеріали для дітей.

Додаток 11. Природа просить допомоги

ПРИРОДА ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ

32 III. Бесіда за малюнками «Хто з них дбає про воду?»

Матеріали для дітей.
Додаток 12. Хто з них дбає про воду?

IV. Вправляння у написанні великої і малої букв «ве»

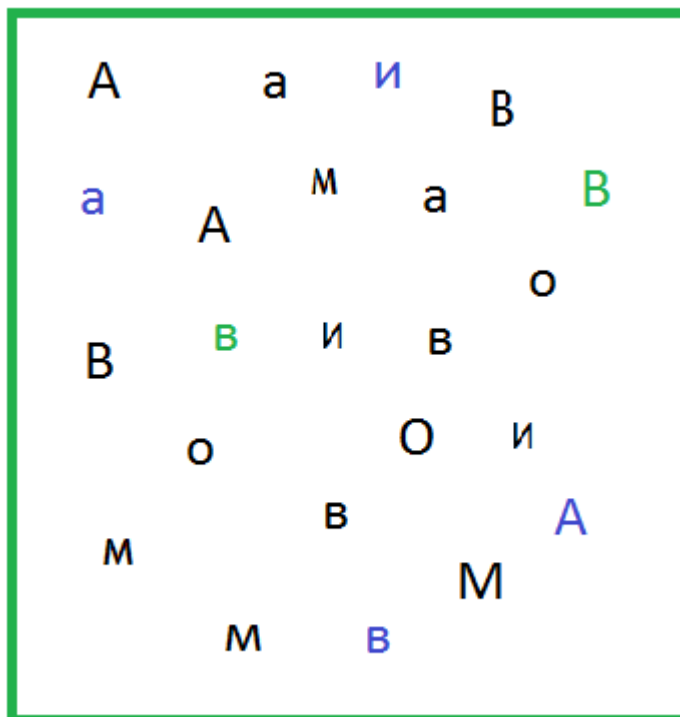
Потренуйтеся у написанні букви «ве».

Матеріали для дітей.
Додаток 13

Знайди букву "В" у морі букв.

33

V. Руханка «Каченята»

Раз-два – всі пірнають,
Три, чотири – виринають,
П'ять, шість – на воді
Кріпнуть крильця молоді,
Сім, вісім – що є сили
Всі до берега поплили,
Дев'ять, десять – обтрусилась
І за парти опустились.

VI. Створення пам'ятки: Збережімо воду!

Запропонуйте дітям розглянути малюнок і дати йому назву (Додаток 14). Запитайте, чи міг би бути цей малюнок ілюстрацією до прислів'я «Закрий міцніше кран, щоб не втік океан». З'ясуйте, як вони це розуміють.

Матеріал для дітей.
Додаток 14. Придумай назву.

34

6.2. Гра «Додай назву знакам». Намалюй свій заборонний знак (Додаток 15).

Матеріал для дітей.
Додаток 15. Намалюй свій заборонний знак.

6.3. Об'єднайте дітей у чотири групи. Запропонуйте їм придумати правила, яких треба дотримуватися у побуті під час користування водою. Пам'ятка матиме чотири розділи: **Особиста гігієна. Прибирання. Приготування їжі. Поливання.** Кожна дитина в групі після спільного обговорення може запам'ятати і представити одне правило.

VII. Підведення підсумків заняття

Для підведення підсумків можна використати матеріали із сайту «Зелений пакет».
Режим доступу:

<http://www.greenpack.in.ua/upload/uf/ad1/ad1c4a364feb1d095fc3fba81292ace4.pdf>

Кожен мешканець міста щоденно витрачає приблизно 300 л води, з них на миття посуду – 20%, душ і ванну – 20%, туалет – 20%, прання – 15%, втрати води через незакриті крани – 15%, приготування їжі – 5%, інші витрати – 5%.

Скріншот сторінки «Зелений пакет для дітей». Режим доступу:
<http://www.greenpack.in.ua/upload/uf/ad1/ad1c4a364feb1d095fc3fba81292ace4.pdf>

Вода, яку я використовую

Особиста гігієна

- Не залишайте воду відкритою весь час, доки ви чистите зуби, вмиваєтеся чи мите руки.
- Поміркуйте, що краще прийняти: ванну (100-200 літрів) чи душ (близько 80 літрів).
- Не викидайте сміття в туалет.

Прибирання

- Перед миттям посуду очистіть його від залишків їжі.
- Не мийте посуд під проточною водою — закрийте раковину пробкою та наберіть воду для замочування посуду. Це заощадить половину води, що вам потрібна.
- Вмикайте пральну машину лише при повному завантаженні.
- Замочуйте сильно забруднений одяг в окремому тазі з порошком перед пранням у пральній машині.
- Мийте автомобіль, використовуйте відро з мильною водою: шлангом користуйтеся лише для огляду поверхні наприклад миття.
- Мийте балкони під час дощу.

Приготування їжі/пиття

- Коли мите фрукти та овочі, закривайте раковину пробкою.
- Не охолоджуйте гарячі напої чи страви під проточною водою.
- Якщо хочете отримати холодну воду, не зливайте її протягом тривалого часу, поки охолоне; краще поставте пляшку в холодильник.

Полівання

- Не поливайте сад питною водою — використовуйте назбирану дощову воду або колодазну, якщо вона не придатна для пиття.
- Поливайте кімнатні рослини назбираною дощовою водою.
- Уникайте поливання при сильному вітрі або у спеку, адже за таких погодних умов вода випаровується найшвидше.
- Використовуйте крапельне зрошення, що заощаджує багато води.
- Прикривайте поливі поверхні соломкою чи листям, щоб зменшити випаровування.

Матеріали для дітей

Де є вода в природі?

Додаток 1

 $\square + \square = 9$	 $\square + \square = 9$
 $\square + \square = 9$	 $\square + \square = 9$

Де є вода в природі?

Додаток 2. Де живе вода?

38

КРИНИЦЯ

МОРЕ

РІЧКА

ОЗЕРО

СТАВОК

ОКЕАН

Додаток 2. Де живе вода? (продовження)

ДЖЕРЕЛО

СТРУМОК

БОЛОТО

Додаток 2. Де живе вода? (продовження)

МОРЕ

РІЧКА

ОЗЕРО

40

ОКЕАН

КРИНИЦЯ

СТАВОК

ДЖЕРЕЛО

СТРУМОК

БОЛОТО

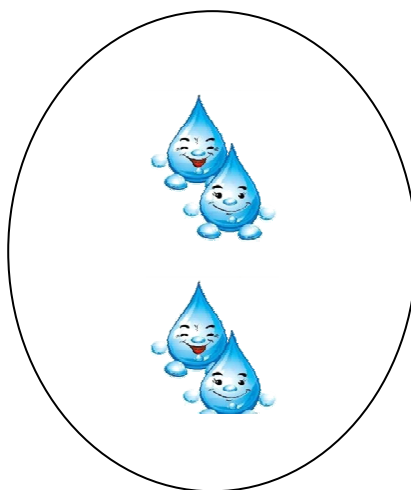
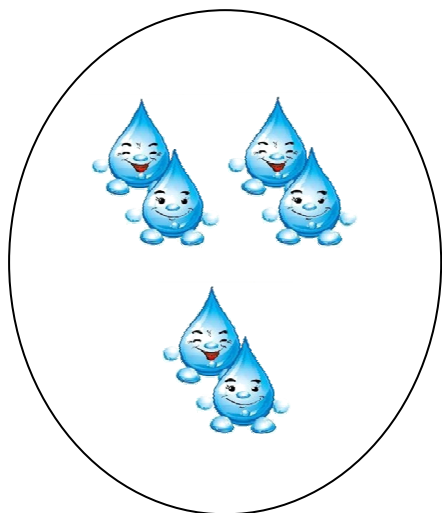

Де є вода в природі?

Додаток 3

--	--	--

Де є вода в природі?

Додаток 4. Де сховалась краплина?

42

СНІЖИНКА

ХМАРКА

ДОЩИК

РОСА

ВЕСЕЛКА

РІЧКА

БУРУЛЬКА

ІНІЙ

ОЗЕРО

Де є вода в природі?

Додаток 5. Відгадай загадку

Крила розпустила і сонечко закрила.

Коли немає – чекають, а коли прийду – тікають.

Не кінь, а біжить, не ліс, а шумить.

43

Від села аж до річки різнокольорові стрічки,
Хтось розвісив їх аж сім, з ними весело усім.

Намистиночки малі ніч згубила у траві.
Вранці сонечко встало намистиночки забрало.

Хтось у лісі серед трав кругле дзеркало поклав,
Можна в дзеркало дивитись, можна і води напитись.

Попід дах серед зими всілись білі кажани
І донизу головою продрімали до весни.

Наче срібні зірочки білосніжні квіточки
Із зимової хмаринки до землі летять...

Взимку у садах на вітах
Заіскрились білі квіти,
Хто цей диво-садівник,
Що зробив такий квітник?

ХМАРА

ДОЩ

РІЧКА

ВЕСЕЛКА

РОСА

ОЗЕРО

БУРУЛЬКА

СНІЖИНКА

Як мандрує вода?

Додаток 6. Краплинка

44

Як мандрує вода?

Додаток 7. Як «мандрує» вода в природі

Як мандрує вода?

Додаток 8

46

$$9 - 3$$

$$4 + 1$$

$$5 + 4$$

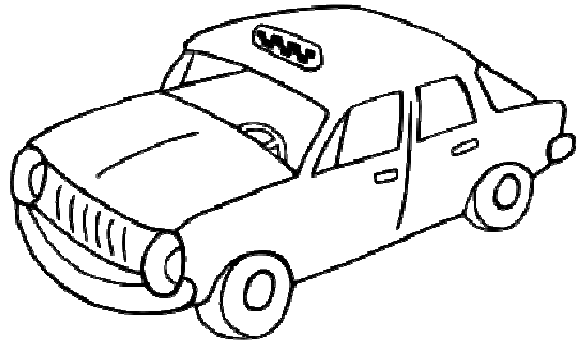
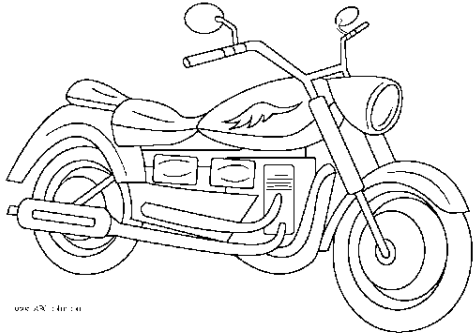
$$1 + 3$$

$$6 + 2$$

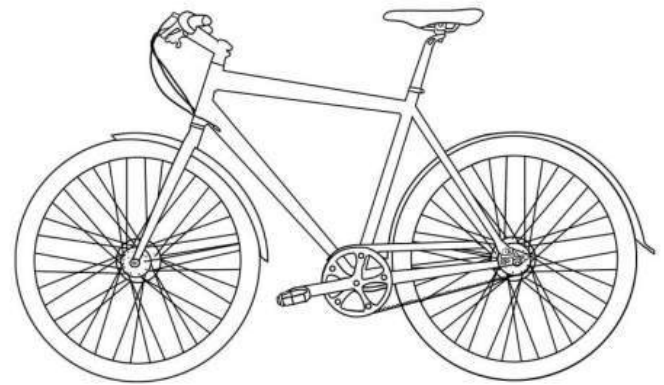
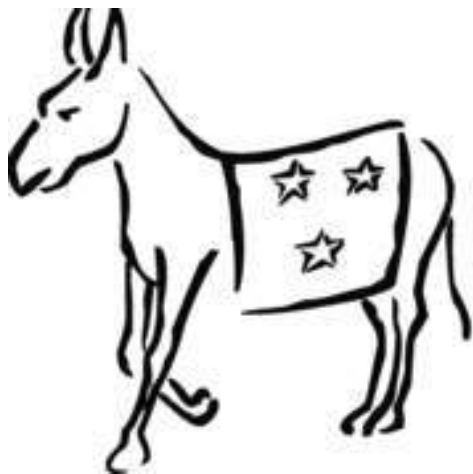
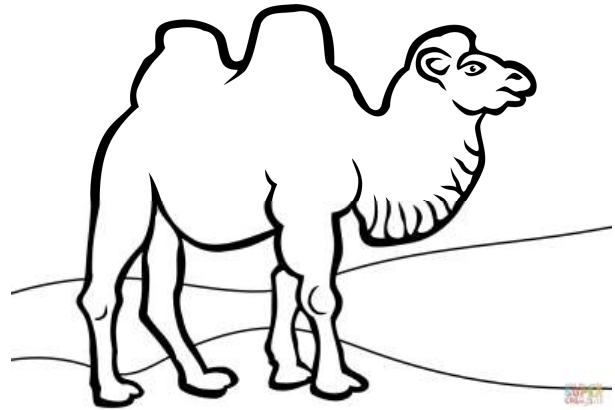
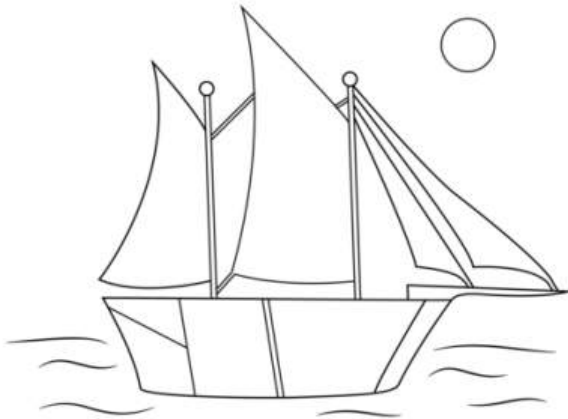
$$8 - 7$$

Навіщо потрібна вода? Що станеться, якщо її не буде?

Додаток 9

47

Як берегти воду?

Додаток 11. Природа просить допомоги

ПРИРОДА ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ

Як берегти воду?

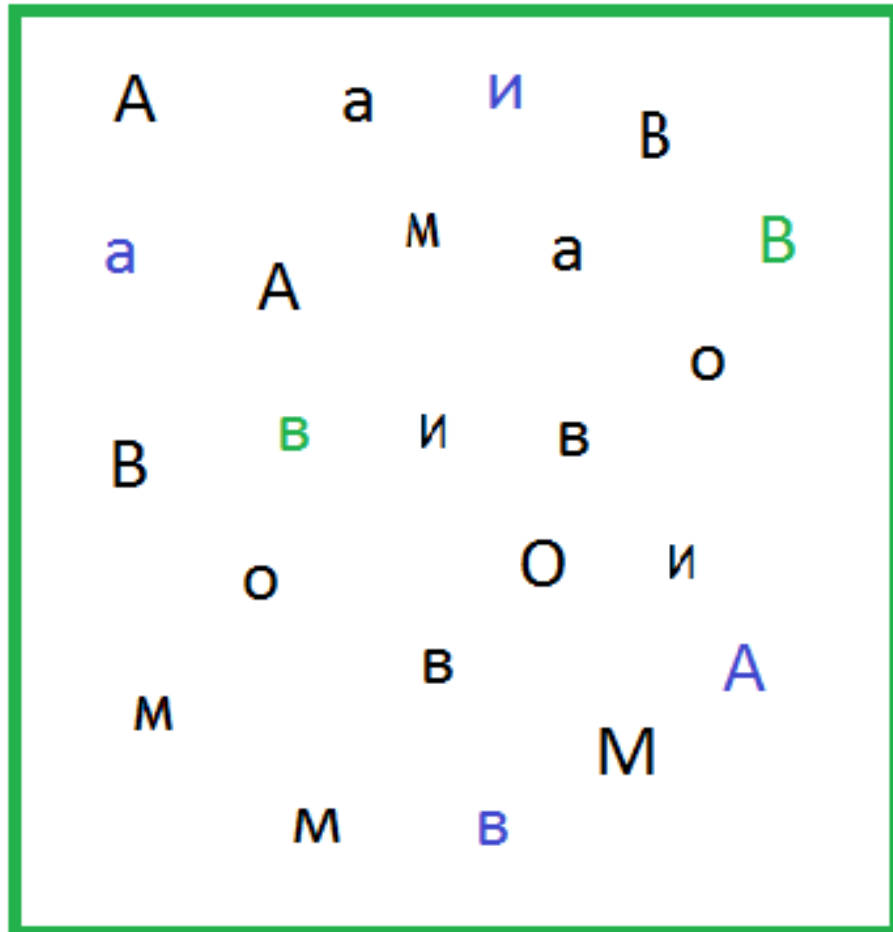
Додаток 12. Хто з них дбає про воду?

Як берегти воду?

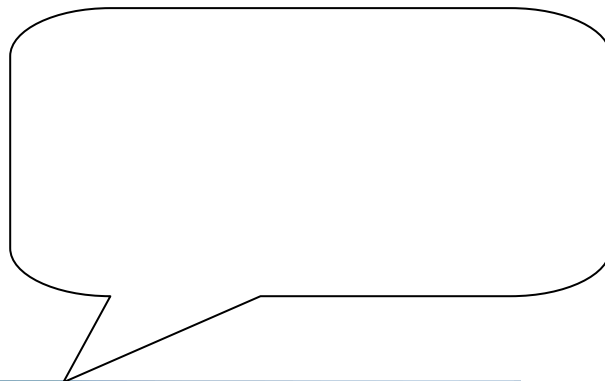
Додаток 13. Пишемо букву «В»

Знайди букву "В" у морі букв.

Як берегти воду?

Додаток 14. Придумай назву

Як берегти воду?

Додаток 15. Намалюй свій заборонний знак

